

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserate) vsprejema upravnništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven tedne in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 99.

V Ljubljani, v ponedeljek 1. maja 1899.

Letnik XXVII

Vestfalska pisma.

(Dr. J. Ev. Krek.)

I.

„Wer uns'res Landes Sitte ehrt
Und auch dem seinen hält die Treue,
Hier ist der Sitz an unserm Herd,
Hier uns'res Bruderkusses Weihe!
Wer fremden Volkes Herzen stellt
Gleich seinem in gerechter Wage,
Hier uns're Hand, dass er das Zelt
Sich auch bei unsern Zelten schlage.“

Prav je zapela največji pesnica vestfalske zemlje Annetta Droste Hülshoff o svoji domovini. Tudi Slovenci skušajo resnico njenih besedij. Žalostne razmere v naših slovenskih deželah, ki ne morejo dajati dovolj kruha svojim sinovom, kažejo mnogim izmed naših pot na tuje. Vestfalski južno-zapadni kot jih šteje na tisoče. Ne bo jih kaj manj od 10.000. Obrtno življenje se je v tem kraju zadnji čas čudovito razvilo. Premogokopi rastejo kakor gobe po dežju. Železni obrt napreduje tudi naravnost čudovito. Nikjer na svetu ne dobiš toliko železnice na tako majhnem prostoru, kot tukaj. Dortmund, obrtno središče, šteje že 140.000 prebivalcev; nedavno je bilo še primeroma neznatno mesto. Leto za letom mu prirašča nad deset tisoč ljudi. Kraji, kjer je še pred par leti živelo nekaj kmetičev, so se razširili v velika mesta, tako n. pr. Herne, Castrop, Bottrop. V Börnig-Sodingenu, kjer ravno prebivam, je bilo pred desetimi leti komaj par sto ljudi. Danes jih šteje ta kraj nad 5000, med njimi 3000 katoličanov.

Razvoj še ni dosegel vrhunca. Delavcev še vedno primanjkuje. Naši ljudje delajo v premogovnikih. Večinoma so taki, ki so si že preje

doma — v Zagorju, Trbovljah, Hrastniku ali pa na Gorenjem Štajerskem s težkim rudarskim delom služili kruha. Delo je brez izjeme akordno. Šihtje so osemurne. Slovenski delavci se odlikujejo po svoji pridnosti; zato jih radi vsprejemajo. Zaslužek je v primeri z beraškimi plačami v domovini zelo dober. Navadno zasluži rudar tu po 150 do 180 mark na mesec. Doma ne pride rudar niti na 1 gld. na dan. Poznam tudi take, ki redno pridejo celo na 200 mark. Za čuda! Premog je tu mnogo boljši — tako imenovani smolni premog — in vendar mnogo cenejši, nego pri nas, delavci pa mnogo več zaslužijo. Vendar vlečejo tukajšnje premogarske družbe ogromne dobičke. Delnice bürniške družbe imenske vrednosti 1000 mark stanejo sedaj 11.000 do 12.000 mark. Harpenska rudarska delniška družba je imela meseca marca 1899 v 28 dneh 765.000 mark dobička. Leta 1897/98 ga je štela 7.787.223 mark, 1897/98 6.928.000 mark, leta 1896/95 5.013.400 m. — Hibernia je imela letos meseca marca 611.380 mark (februarja 560.906 mark, meseca marca 1898 — 461.445 mark; celo leto 1898 — 6.086.402 mark) dobička. Rudarska družba »Kralj Ljudevit« je na dveh šahtih meseca marca v 25 dneh spravila na dan 46.334 ton premoga; čistega dobička je štela 93.046 mark.

Potemtakem je umevno, da vlečejo delničari dividende po 20 in še več odstotkov. Sem pridi, kdor hočeš videti veliko-obrtno gibanje. Država povspesuje to gibanje čim najživahnejše. Železnice so skoraj brez izjeme v njenih rokah; vozne cene so primeroma majhne. Po nekaterih progah gre vsak dan do 200 vlakov. Kakor na veliki cesti vozovi, drdra vlak za vlakom. Država je vlani in letos skopala od severnega morja do Herne in

Dortmunda prekop, kjer iz lahka vozijo največji parniki. Ta prekop se kmalu spoji z Renom in tako se pripravi nova vodna pot, ki bo donala milijone. Prekop je stal okrog 35 milijonov mark. Čudovito je dvigališče pri Heinrichenburg, kjer se prekop deli v dve strugi — v Herne in v Dortmund — prvo svoje vrste na svetu.

Dortmunška struga je 16 metrov višji, nego Herneška. Ladija 600 ton se za pol ure dvigne iz jednega prekopa v drugi. Rad bi bil od blizu ogledal celo pripravo, toda pruski uradniki so skrajno neprijazni. Z dvema tovarišema sem hodil od jednega do drugega, a vsak nas je pošiljal še dalje. Konečno bi imeli prositi še stavbnega svetnika Kocha, ki se pa ni dal najti. Pomnil bom te ohole birokrate, katerim se bere na licu, da jim je najslajši treatje, če jih kdo kaj prosi in če mu morejo prošnjo odbiti.

Življenje je precej drago v teh krajih. Stanovanja (dve sobi in kuhinja, vsaka rodbina mora imeti vsaj dve sobi) so po 12 do 20 mark na mesec. Meso stane naših 90 kr. kilo, 1 liter mleka 12 kr. Delavci živijo mnogo bolje, nego pri nas. Na celim Vestfalskem doboš težko hišo, kjer bi se ne jedlo vsak dan meso. Pri kavi jedo vsepovsod kruh s surovim maslom, gnjatjo in klobasami. Piva in žganja se ogromne množine popijo. Žganje pijo vzlasti Poljaci, katerih je v Porenščini in na Vestfalskem nad 150.000, večinoma iz pruskih pokrajin. Med delavci je tudi mnogo Čehov, galiških Rusov, Slovakov in nekaj Lahov. Vseh Avstrijcev — z Nemci vred — je krog 70.000.

Vsa ta ogromna množica išče zaslužka. Kapitalisti jih izrabljajo, kolikor morejo, v svoj dobi-

LISTEK.

V slovo prijatelju bogoslovca

Janko-tu Bartel,

umrlemu dne 20. aprila 1899.

Le tecite, solze, in močite to blede, angeljasko čisto truplo, kajti niste še objokovale blažjega, plemenitejšega bitja! Le žalujte, ki ste ga poznali, a vaše solze naj bodo solze udanega srca, ki moli dan na dan: »Zgodi, zgodi se Tvoja volja!« — solze vernega kristijana, ki ima zemeljsko življenje samo za trudapolno popotovanje, ki ob smrtni postelji kristijana s polnim zaupanjem poje: »Le križ nam sveti govori, da zopet vid'no se nad zvezdami!«; tembolj ker vemo, da je »njegova duša dopadla Bogu, zato je hitel ga vzeti izmed hudobij.« (Modr. 4, 14.)

* * *

Pokojni gospod Janko Bartel je bil rojen Podgradom na Dolenjskem dne 16. januarja 1877. Gimnazijske študije je dovršil v Novem Mestu in potem je vstopil v ljubljansko semenišče. Že kot dijaka ga je vse ljubilo. S svojim prikupljivim vedenjem, s svojo ljubeznjivostjo se je prikupil vsa-

kemu, kdor je le jedenkrat govoril z njim. Ker je imel tako čuteče srce, kaj čuda, da se mu je vnelo za glasbo, katero je gojil z vsem ognjem. Novomeščanom je gotovo še v spominu zali deček, kako lepo je prebiral strune na goslih pri dijaških veselicah, kako ljubko je prepeval s svojim srebrno-čistim glasom.

A če so ga že kot dijaka dičile naravne kreposti v polni meri, kako lepo se je razcvetla njegova duša še le v semenišču, kako jasno je zažlesto v službi božji kot najčistejši kristal. In res se je pokojni Janko vstopivši v semenišče popolnoma posvetil službi božji in pa svojim stanovskim dolžnostim. Najljubejšega bogoslovca bi težko našel v semenišču. In pri svojem učenju ni bil površen, marveč hotel je vsaki stvari prodreti do dna.

Pri tem pa je bil odkritosrčno pobožen. Večkrat si ga videl v domači kapelici, kako lepo je molil in premolil dolgo časa, kako spodbudno je nastopal, kadar je stregel pri sveti maši, vsem tovarišem v vzgled in spodbudo. Posebno je častil presveto Srce Jezusovo in Marijo prečisto Devico. Sobo je imel zadnji dve leti tik kapelice; in solze ginjenosti so me posilile večkrat, ko mi je pripovedoval, kako se vsak večer poslovi od Jezusa v najsvetejšem zakramentu s tem, da potrka na steno in vzdihne kako kratko molitvico. Večkrat

sem ga dobil pri harmoniju, ko je izlival svoja čutila v pobožni »Ave Maria«. — »Prva pesem,« rekel mi je večkrat, »ki jo bom uglašil, bo posvečena Mariji.« Na njegovih šolskih knjigah in na pisemskih izdelkih dobiš tu in tam zapisani črki A. M., t. j. Ave Maria.

A ne samo ljubezen do Boga in do Marije je dičila njegovo dušo, ampak v njegovem srcu je gorela tudi prava ljubezen do bližnjega, ljubezen do tovarišev. Smelo trdim, da ni imel v semenišču nikakega nasprotnika.

Vse njegovo delovanje, vse njegove želje so šle na to, da bi postal mašnik v svetišču Gospodovem. Kolikokrat je sanjal in delal načrte, toda čudno! iz najslajših sanj ga je prebudila tužna slutnja, da te sreče ne bo dosegel. Ko je bil še popolnoma zdrav, in nikomur še na misel ni prišlo, da bi utegnil ravno Janko prvi umreti, postal je včasih otožen in je žalostno zatrdel, da ne bo dočkal mašniškega posvečevanja. In res, začetkom IV. leta zbolil, a nikdo ni mislil, da je bolezen nevarna. Tudi sam se ni zmenil dosti za to, češ »bo že prešlo, kakor drugekrat.« Toda bolezen ga ni hotela pustiti; lotil se ga je suh kašelj in vsa moč je izginila iz njegovih udov. Po prigovarjanju zdravnika in tovarišev se odpelje dne 16. novembra lanskega leta domov v Semič, v nadi, da se o Božiču zopet povrne v

ček. Boj na vseh straneh! Gmotne koristi so mu vodilo. V tem velikanskem vrvenju in bojevanju se stoprav jasno vidi, kako revno, zapuščeno in propadlo bi bilo ljudstvo, ko bi ne bilo mož, katerih služba ima izključno idealno smer, ki to surovo življenje dvigajo na višjo stopinjo, ki iz gmotne gonje rešujejo duše, ko bi ne bilo — katoliških duhovnikov.

Izkoriščevalna politika Ogerske na Hrvatskem.

(Konec.)

Hrvatska daje čez polovico svojih dohodkov za zajedniške posle; toda te dohodke uživa le Ogerska, ker od tega denarja se ne povrača na Hrvatsko nič, ker se na Hrvatskem tako rekoč niti ne zna za državne investicije. S hrvatskim denarjem se tedaj pospešuje na Ogerskem obrt in trgovina, dočim se na samem Hrvatskem še zaustavlja. Vrh tega mora Hrvatska prevzeti na njo odpadajoči del vsakega državnega posojila, od katerega pa sama nima nobene koristi. Brez dvoma je Hrvatska plačala v teh 30 letih, odkar obstoji nagodba, Ogerske stotine milijonov, kateri bi po pravici njej pripadali.

Kaj ni to pravo izkoriščevanje zemlje, kakoršno moremo nahajati le v kolonijalnih deželah? Je-li to pošten zaveznik, ki tako odira svojega druga? Nikakor ne. In vendar se vse to ni verjelo, kadarkoli je hrvatska opozicija o tem žalostnem stanju na Hrvatskem donášala pred sabor temeljite dokaze. Le med se je cedil in mleko je teklo iz glasovite nagodbe, katero so mažaroni zagovarjali do najnovejšega časa. In še le letos so ti junaki sprevidele, da vendar ni vse tako, kakor so do zdaj trdili.

Javno so v hrvatskem saboru priznali, da Hrvatska v gmotnem pogledu hudo nazaduje, in glavni pobornik te nagodbe, poslanec osečki, je moral javno pred svojimi volilci priznati, da tako ne more in ne sme nič več biti, ker zemlja gmotno preveč nazaduje. Tedaj še le zdaj, ko teče voda že v grlo, so se ti ljudje zdramili, dočim so poprej opoziciji oponašali, da govori tako le radi strankarskih nasprotij.

Celo med ogerskimi časopisi se je v novejšem času ravno v tem pogledu glede nazorov o Hrvatske marsikaj spremenilo. Neki časopisi kar naravnost pišejo, da je do zdaj Ogerska Hrvatsko le izkoriščevala, pa da je treba to krivico popraviti, da se Hrvatska še bolj ne odtuji od Ogerske. Seveda je mnenje teh časnikarjev precej osamljeno, ker Mažari smatrajo Hrvatsko vendar le za svojo provincijo, po kateri jim je po njihovih nazorih tudi dovoljeno gospodariti, kakor jih je volja. Besede, ki jih je spregovoril ministerski predsednik pri svojem nastopu v ogersko-hrvatskem saboru o »jakej Hrvatske«, morda niso izpregovorjene brez pomena; saj mora biti vendar vsaj najodličnejim mažarskim politikom poznato stanje na

Hrvatskem. Ugonobiti Hrvatsko najprej gmotno in potem tudi duševno, kakor so mislili neki mažarski državniki, to se ne da, ker Hrvati so toliko duševno razviti, da se v narodnem pogledu ne dajo zatreti v kljub raznim mukam, na katere jih stavljajo že dolgo časa. Ne kaže tedaj nič drugega, nego sporazumeti se ter dati zavezniku, kar mu po postavi gre. In to je tudi prava pot, po kateri bi mogel Szell dospeti do cilja, da pomiri Hrvatsko.

Politični pregled.

V Ljubljani, 1. maja.

Izvršni odbor desnice snide se, kakor javlja praška »Politik«, dne 18. maja ali pa takoj po binkoštnih praznikih. Imel bo več sej in se bo vršilo posvetovanje popolno brez vsakega vpliva vlade. Povod sestanku zastopnikov desnice je pred vsem vedna negotovost glede položaja, nadalje opetovana zagotovila, da izda vlada jezikovni zakon s pomočjo § 14.; to in druge okoliščnosti so prisilile voditelje desnice, da vztrajajo pri svojih zahtevah glede skupnih razgovorov ter jim bodo nudile dovolj gradiva za razpravo in morebitne vladne projekte. Odločilno vlogo pri tem zasedanju bodo igrali zastopniki češkega naroda, posebno še sedaj, ker je razmerje mej njimi in vlado kolikor toliko napeto. Čehi vztrajajo namreč nemajno na stališču, da je za rešitev narodnostnega vprašanja na Češkem kompetenten samo češki deželni zbor in toraj ne državni zbor, še manj pa paragraf 14. O vsem tem se bodo razgovarjali zastopniki češkega naroda z ostalimi delegati državnoborske desnice, kakšen pa bode končni uspeh, o tem nas pa pouči bližnja bodočnost.

Preosnova Thunovega kabineta. Češki listi, mej temi posebno »Lidove Noviny«, pečajo se že dalje časa z nameravanimi spremembami v avstrijskem ministerstvu. Splošno se sodi, da se izvrši sprememba v ministerstvu, predno bode objavljen napovedani narodnostni zakon, ker se s to grofovo namero ne strinjajo nekateri člani kabineta, pred vsem ne trije bivši sekcijski načelniki Ruber, Wittek in Bylandt-Rheidt. Za sedaj, pišejo omenjeni listi, ločil se bo iz kabineta samo naučni minister, mesto katerega pride na krmilo vitez Milevski. Bylandt-Rheidt bo nastopil v sled smrti grofa Hohenwarta izpraznjeno mesto predsednika pri najvišjem računskem dvoru. Potem se ločita iz ministerstva Wittek, Ruber in potem baje tudi poljedelski minister Kast, in sicer samo radi tega, da se popolnijo vsa mesta s parlamentarci. Koliko je resnice na tej vesti, ne more pač nihče trditi in slone po našem mnenju vsa jednaka poročila na praznih kombinacijah.

Kabelska zveza mej Nemčijo in Ameriko je že gotova stvar. Sicer v resnici še ni položen kabel mej enim najvažnejših nemških pristanišč in New-Yorkom ali Washingtonom, toda sklenjeno je, da se ta zveza napravi, in sta oba

vladarja teh dveh držav že dala svoje dovoljenje. Na posebno laskavo brzojavko cesarja Viljema je takoj odgovoril predsednik zedinjenih držav Mac Kinley, da z veseljem pritrjuje tej misli, dobro vedoč, da bo nova vez trdno vezala dva oddaljena naroda ter pospeševala mejsebojne interese. Novi kabel bo brez dvoma nova trdna vez prijateljstva mej obema državama. Iz teh besedij je razvidno, da se pripisuje novi kabelski zvezi tudi velika politična važnost in je odstranjena sedaj tudi ta neprilika, da se je bilo treba dosedaj posluževati jedine sedaj obstoječe angleške kabelske zveze.

Vstaja na Filipinih. Iz Washingtona dohaja dokaj senzačna vest, da se je vstaški vodja Aguinaldo udal z vsemi svojimi ljudmi pod pogojem, da bodo uživali nadalje popolno samostojnost pod ameriškim pokroviteljstvom. Ta vest se zdi splošno zelo neverjetna tembolj, ker dohaja iz Amerike istodobno poročilo, v katerem se glasi, da so zastopniki vstašev v soboto zjutraj prosili za kake tri tedne premirja, da se more v tem času sniti kongres Filipincev in se načrta pot za bodočnost, oziroma tudi sklene, da se prične pogajanje miru. To prošnjo je general Otis odbil, obljubil pa jim je popolno pomiloščenje, ako se mu udajo brezpogojno. Ti dve poročili si toraj mej seboj popolno nasprotujeta, še večja razlika pa nastane, ako ju primerjamo s prejšnjimi ameriški poročili.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 1. maja.

(Deželni zbor kranjski) ima jutri, 2. maja svojo 15. sejo. Na dnevnem redu so mej drugim naslednja poročila: Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu normalno šolskega zaklada za leto 1899 in o dotičnih prošnjah. — Ustno poročilo finančnega odseka o peticijah, in sicer: a) županstva občine Dole za podporo za popravo stare Vrhniške ceste od idrijske do rovtarske meje; b) županstva v Št. Jerneju, da bi se članom cenilnih komisij osebne dohodarine izposlovale dnevščine; c) županstva v Staremtrgu pri Poljanah za pospešitev zgradbe vodovoda; d) Franc Pirkerja v Ribnici za doplačilo povodom zgradbe ceste Sodražica-Loški potok. — Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Staremtrgu pri Poljanah za trasiranje okrajne ceste od Starega trga do Kolpe po deželnem inženjerju. — Ustno poročilo upravnega odseka z načrtom zakona o razlastitvi za napravo in obrat električnih daljnovodov. — Poročilo upravnega odseka z načrtom zakona, s katerim se prenameja določilo glede oproščenja od plačevanja pristojbine za lovske karte. — Ustno poročilo upravnega odseka o uvrstitvi občinske ceste Rakek-Ivanjeselo-Laze-Martinjehrib-Dolenji Logatec med okrajne ceste. — Poročilo upravnega odseka o razdružitvi občine Turjak v dve samostojni občini Turjak in Robter o prošnji občine Turjak, da se razdružitve opusti.

Ljubljano. Pa pridejo božični prazniki, približa se čas skušenj, in njega le ni bilo. Nič se mu ni hotelo na bolje obrniti; vedno bolj sumljiva poročila so dohajala v Ljubljano. Kar dobim dne 14. marca dopisnico — pisal jo je še sam — da že pet dni leži in da je izbruhal mnogo krvi. Od tedaj ni več vstal; hiral je vedno bolj in bolj, in 20. aprila smo dobili vest, da ga je Bog rešil zemeljskega trpljenja.

Kako udano je prenašal bolezen, razvidi se skoro iz vsakega pisma, ki ga je pisal. V pismu od 21. januarja pravi: »Dosedaj so me skoraj vse mogoče bolečine nadlegovale; bolezen se kar pase po meni. A vse naj bo Bogu v čast in za pokoro zavoljo mojih grehov...« — Dne 6. febr. piše tako-le: »...Kako bi bil pač rad med Vami in z Vami vred preživel še zadnje leto semenišča! Ljubi Bog vidi to željo in mogoče jo vzame za dobro; seveda je On drugače odločil, kar se naj pa tudi zgodi; saj kar On stori, vse prav stori, torej se naj tudi moja volja uklone. Kajti ljubi Bog me obišče lahko tudi s hujsimi nadlogami in tudi te bi moral nositi. Sanctificetur et laudetur nomen Dei in aeternum!...«

Na postelji ni nikdar izgubil dobre volje. Vse domače je tolažil, in če so jokali okrog njegove postelje, silil se je smejeti, samo da bi jih razveselil. Še nekoliko dni pred smrtjo jim je rekel:

»Vi se jokate, toda ta-le (kažoč na-sé) se vam pa smeja.« Nikdar ni potožil svojih bolečin, samo na obrazu se mu je včasih videlo, koliko trpi. Najslajša tolažba mu je bila, kadar je prejel Jezusa v sv. obhajilu. Še zadnjo nedeljo pred smrtjo je poprosil g. kaplana, naj bi ga odelej dvakrat na teden obhajal, a samo enkrat se mu je izpolnila ta želja, ker Gospod ga je poklical k svoji nebeški gostiji, da bi Ga tam vžival od obličja do obličja.

»Kakoršno življenje, taka smrt«, pravi pregovor; in to se je uresničilo tudi pri našem Jankotu. Umrl je, ali prav za prav zaspal je, in prebudil se je na onem svetu. Kakor ugasne svetilka, kadar ji zmanjka goriva, kakor zvene in zamre cvetka, ako ji je črv preglodal korenine, ravno tako je ugasnila njemu luč življenja, zvenela je nežna cvetka, ker ji je pošla življenjska moč.

Zaplakali so njegovi domači, zaplakali njegovi tovariši in prijatelji, zaplakali vsi, ki so ga poznali. On pa je ležal na mrtvaškem odru, kakor svetnik iz voska, in rajski smehljaj mu je igral okrog ustnic, in prosil je v istem hipu Boga, naj potolaži njegove žalujoče, od katerih se je ločil.

* * *

Na Tvojem grobu, dragi Janko, že poganja spomladno življenje in iz groba bodo vsklile tri

cvetlice. Rudeča vrtnica, cvetlica ljubezni se bo naslanjala na križ ob Tvojem grobu in bo vsem časom pričala o Tvoji veliki ljubezni do križanega Gospoda. Pod njo bo duhtela skromna vijolica; njen vonj se bo razširjal okrog Tvojega groba in spominjal nas bo Tvojega ponižnega in ljubeznivega srca. In bela lilija ob Tvojih nogah nam bo klicala v spomin besede sv. pisma: »O kako lep je čist rod v svetlobi; zakaj njegov spomin je večni. Ako je pričujoč, ga posnemajo; kadar pa se očem odtegne, po njem hrepenijo.« (Modr. 4, 1. 2.)

V nebesih med angelji se zdaj veseliš, nepozabni naš prijatelj, in »kronan vekomaj obhajaš zmago, ker si zmagal boj za plačilo neomadeževanih.« (Modr. 4, 2.) Ozri se iz nebeških višav na vse, ki žalujejo in jokajo po Tebi. Ozri se tudi na me, ki sem posvetil te vrstice Tebi v hvaležni spomin, Tvojim domačim in sebi v sladko tolažbo; oprosti, ako sem morebiti s tem kaj žalil Tvoje skromno srce.

Spavaj v miru, zlato srce; malo časa še, in združili se bomo s Teboj. Sam si nekda zapisal v spominsko knjigo besede: »V križu je rešenje.« Da, križ, ki stoji ob Tvojem grobu, nam je porok, da

»zopet vid'no se nad zvezdami.«

A. K.

(Dobava pitne vode.) Z ozirom na to, da se prošnje, ki dohajajo deželnemu zastopu za podporo iz deželnih in državnih sredstev v namen pridobave potrebne pitne vode, morajo mnogokrat odklanjati, deloma radi tega, da niso dovolj podprte, deloma iz drugih vzrokov, zanimalo bo dotične kroge stališče, na katerega se je postavil finančni odsek, in načela, katera ga vodijo pri dotičnih nasvetih. Ta načela je namreč finančni odsek po svojem poročevalcu dr. Papežu v seji deželnega zbora 28. aprila t. l. razložil takole:

• Oskrbovanje s pitno vodo za človeka in za domače živali je v naši, večinoma kraški deželi pereče vprašanje. Da se to vprašanje ugodno reši, je mogoče edino le z združeno pomočjo države, dežele in vdeležencev. To načelo se je dejansko priznalo v onih rešitvah, po katerih so se že podelile bile podpore iz državnih izboljševalnih sredstev in iz deželnega zaklada. Pri vseh teh rešitvah je bil glavni pogoj za podelitev denarnih podpor edino le prava in nujna potreba, večje množine posestnikov, njih gmotna nezmožnost in ob enem še javni zdravstveni in deželno-kulturni oziri. V katerem obsegu je mogoče deželnemu zboru, oziroma odboru ugoditi prošnjam za omenjene podpore pri vgotovitvi načrtov za vodovode in vodnjake, se je že skoraj v vsakem zasedanju deželnega zbora v zadnjih sedmih letih dokaj jasno izreklo v slučajih, v katerih so se reševale dotične peticije. One peticije, katerim je pomanjkovalo prej omenjenega glavnega pogoja n. pr. peticije posameznih posestnikov, peticije vasij ali občin, katere očevidno nimajo prehudo trpeti pomanjkovanja pitne vode, olajšati si nepreoddaljeno donašanje vode itd., kakor tudi one peticije krajev in občin, kateri so vsekako potrebni vode, katerim peticijam je pa pomanjkavalo vsekako potrebnih stvarnih podatkov, se v deželnem zboru vsled tega dosedaj niso odklonjevale, marveč izročevale so se deželnemu odboru v primerno rešitev, to se pravi v svrhu, da je deželni odbor prosilce opozoril, kaj da je treba takim peticijam priložiti, predno so sploh sposobne, da se zamože izročiti deželnemu stavbnemu uradu v pregled v tehničnem in geološkem oziru itd. Dotični nagibi pri takih rešitvah razvidni so v steno grafičnih zapisnikih, kateri se razpošiljajo koncem vsakoletnega zasedanja deželnega zbora skoraj vsem županstvom v deželi, znani so pa oni nagibi, tudi vsem onim prosilcem, katerim so že vročene bile navedene rešitve deželnega odbora, kateri je s tem uradovanjem bil dokaj preobložen. Enake rešitve deželnemu odboru tudi še doslej nalagati bi bilo nepotrebno, ko je vendar pričakovati, da je občinstvo v veliki večini podučeno prošnje za podporo v priskrbovanje s pitno vodo sestavljati in opravljati z neobhodno potrebnimi podatki. Zato je finančni odsek sklenil in onih slučajih, v katerih je očevidno, da se iz javnih zdravstvenih in deželno-kulturnih ozirov kaki prošnji za podporo nemore ugoditi, ali pa v onih slučajih, v katerih je dotična prošnja pomanjkljivo sestavljena, predlagati visokemu zboru, da se take prošnje

zavrnejo z očitki, kateri so vsaki taki prošnji primerni.

(Z nožmi napadli) so po liberalcih nahujskani suroveži, ki so bili ob enem liberalni volilci, na Barju naše volilce, ko so se od ožje volitve vračali domov. Gotovo bo o tem tudi učitelj z Barja poročal »Narodu«, kakor je po imenu naštel one otroke, ki so se povodom agitacije za volitve preveč napili.

(»Siegessfeier« v »Narodnem domu«.) Na povabilo nemškega gostilničarja v »Narodnem domu« zbralo se je v soboto zvečer nekaj liberalnih volilcev, malo jih je bilo, pa še ti so se jezili čez draginjno, ki je ta večer vladala v gostoljubnih prostorih »Narodnega doma«. Glavno besedo pri tej zmagoslavni veselici je imel dika mestnih svetovalcev g. Turk. Pravijo, da je gotovo več nego petkrat poprijel za besedo. Jedenkrat se je skromni mož zahvalil volilcem zato, ker je on dobil največ glasov, drugič se je odkritosrčni mestni odbornik znebil krilatih besed: Gospoda moja, jaz bom delal z vsemi močmi za interese hišnih posestnikov in mestnih odbornikov! Nepopisni Živio- in Slava-klici so sledili tem res odkritim in resničnim besedam.

(Prestolonaslednica-vdova nadvojvodinja Štefaniya) se je peljala danes zjutraj na potu z Dunaja v Miramar skozi Ljubljano.

(Zabavni večer,) katerega je priredilo katoliško društvo za delavke v dvorani »Katoliškega doma«, se je prav dobro obnesel. Občinstva je bila polna dvorana, torej tudi denarni uspeh ne bode preslab. Petje je splošno ugajalo in napredek je očitno. Zapele so dekleta tri pesmi »Gorski zvon« g. Fr. Ferjančiča, jako težka skladba, vendar je srečno šlo; in dve skladbi P. Hugolina Sattnerja: »Pogled v nedolžno oko« in »Na planini«, ki sta obe izvrstno se glasili, vzlasti zadnja, katera se je morala ponoviti. Deklamovalka (M. Klepec) je spretno in elegantno nastopala in dolgo pesem Hribarjevo »Zadnji knez« dovršeno narekovala. Zatem so predstavljale W. Paillerjevi igrokaz s petjem v štirih dejanjih »Dve mater«. Igra sama je mična in ima dokaj lepih prizorov, a je težka in za tak majhen oder preobširna. »Marija in angelji« so bili dokaj lepi, a vse pretesno jim je bilo. Ljudmila grajščakinja (Lovše) in Elizabeta, njena sestra (Povšek) so priznано dobre igralke in so tudi sinoči se vrlo držale, pa videti je bilo, da jima je obleka na vlak delala nekoliko ovir. Olga (Ovijač) je bila sinoči najboljša, a tovarišica njena (Vehar) jej je vrlo stala ob strani. Kraljica tuniška (Klepec) je bila v pravih rokah, a tesni prostor je delal težave. Romarice so se dobro držale, čež vse dobro pa žanjice, tako preširnega krdela je treba iskati. Režiser ima težko nalogo pri taki predstavi na takem odru za silo, zato ni mogoče vse tehnike uspešno porabiti. Ako se bode igra ponavljala, kar bi bilo želeli, bode zopet privabila mnogo radovednih gledavcev.

(Društvo zdravnikov na Kranjskem) darovalo je namesto venca na rakev pokojnega člana dr. J. Mader-ja 15 gld. v ustanovo za vdove in sirote članov društva zdravnikov.

(Vsposobljenostne skušnje za ljudske in meščanske šole) so se danes pričele in se jih vdeležuje devet učiteljskih kandidatov in tri kandidatinje.

(Premovanje konj) se vrši letos v septembru, in sicer v naslednjih krajih: 1. v Lescah, 2. v Kranju, 4. v Kamniku, 5. na Vrhniki, 7. v Ribnici, 15. v Trebnjem in 16. v Št. Jerneju.

(Bolčevemu Pepetu) so se v soboto po noči po končanem slavlju v »Narodnem Domu« vzbudili spomini na »šrango«. Spomnil se je, kako so ga radi junških »šrangarskih« činov naši mestni očetje iz svojega kluba vrgli, kako so ga sedaj sprejeli zopet nazaj, dasi je ostal stari Pepe. In Pepe je ob teh spominih postal korajžen ter se je prigunčal v »Narodno kavarno« ob zaslonbi najdebelejšega agitatorja na slovanskem jugu, očeta Baraga. Pepe je v kavarni pričel upiti, kakor bi imel same mitničarje pred seboj, naposled je pa pričel klofutati nekega Udmatčana, ki ima svoje misli o Turkovi pameti. S tem slavnim činom je Bolčev Pepe najprimernejše proslavil svoj zopetni vstop v klub mestnih očetov in mestni očetje naj takim svojim sodrugom izreko še posebno pohvalo za »požrtvovalno delovanje«. Schöne Seelen finden sich«.

(Imenovan je) major 4. domobranskega polka Ivan Lavrič podpolkovnikom ter pridelen kot pribočnik poveljništvu v Gradcu.

(Volilo.) Pevskemu društvu »Slavec« je volil umrli g. Ivan Potočnik svoto 200 kron. — Bodi mlademu pokojniku blag spomin.

(Socijalno vprašanje.) Pod tem zaglavjem sporočili smo prošli teden o delavskih razmerah v Knez Zupandčičevi opekarni in spravili te razmere v zvezo s sedanjim nadzornikom opekarnе g. K. Kocjan. Poizvedeli pa smo sedaj iz zanesljivega vira, da omenjeni nadzornik ni prvotni provzročitelj navedenih nerednostij pri delu, marveč izvršuje le za opekarno že več let obstoječe predpise podjetništva.

(Ponesrečil se je) minuli četrtek popoldne 78 letni posestnik Anton Lužar iz Stare Loke. Sekal je pod Ljubnikom buke, pri tem sta pa padli nanj dve debli ter ga tako nevarno poškodovali, da je drugi dan ob 7. uri umrl.

(Tržaški mestni svet) je v petek večer razpravljaj o poročilu trgovinskega odseka glede gradnje električne železnice Trst-Opčine. Odsekovi predlogi so bili vsprejeti z dostavkom svetovalca Veneziana, da se smejo v obratno službo te železnice vsprejemati samo Italijani. Ali je mogoča večja brezozirnost? Železnica bode tekla po slovenskih tleh, in vendar toliko preziranje našega jezika.

(Ponarejeni petaki) krožijo na Dunaju. Poleg nekaterih manjših napak se poznajo zlasti na tem, da je na njih tiskano »Winn« mesto »Wien«.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 1. maja. Poročila o spremembi v ministerstvu so povsem neosnovana.

Dunaj, 1. maja. V političnih krogih se zatrjuje, da pride na mesto grofa Hohenwarta namestnik grof Kielmansegg.

Dunaj, 1. maja. Današnja majska slavnost se je mirno vršila. Bilo je 56 soc. shodov, na katerih so govorniki razvijali delavske zahteve. Popoldne so v malih tropah korakali v Prater. Vidi se, da je to praznovanje že iz mode.

Praga, 1. maja. Jezikovni zakon izdaje vlada v drugi polovici tega meseca.

Praga, 1. maja. Češki deželni zbor bo sklenil zasedanje 13. maja. — Namestnik se je pritoževal zaradi dr. Heroldovega govora v zadnji seji. Položaj je precej nejasen.

Opava, 30. aprila. Deželni zbor je sinoči zaključil pomladansko zasedanje. Nemška večina se je pred sklepom sesije izrekla še proti porabi § 14.

Budimpešta, 1. maja. Cesar je došel danes zjutraj z Dunaja ter se je takoj podal v Gödöllő.

Mentone, 1. maja. Ob ogromni udeležbi so odkrili včeraj spomenik cesarice Elizabeti.

Berolin, 1. maja. Za današnjo delavsko slavnost je bilo napovedanih 46 socijalističnih shodov.

Madrid, 1. maja. Pri volitvah za senatsko zbornico so bili izvoljeni 103 vladni, 42 liberalnih, 8 Gamazovih, 6 Tetuvanovih kandidatov. Vlada razpolaga nasproti opoziciji z 61 glasovi večine.

Unruh 1999:

28. aprila. Dr. Ivan Mader, zdravnik, 63 let, Turjaški trg 7, otrpnenje srca.

29. aprila. France Vindišar, kramarjev sin, 19 let, Stari trg 26, jetika.

30. aprila. France Dolenc, posestnik, 35 let, Poljanska
cesta 25. oedema cerebri.

V bolnišnici:

27. aprila. Jurij Tertnik, kajzarjev sin, 3 dnij, debititas vitae.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306·2 m., srednji zračni tlak 736·0 mm.

Dan	Čas opa- zovanja	Stanje barometra v mm.	Tempera- tura po Celziju	Vetровi	Nebe	Padavina v 24. urah v mm.
29	9. zvečer	731.9	12.6	sl. jz.h.	skoro jasno	
30	7. zjutraj	731.5	10.5	sl. svzh.	del. jasno	0.0
	2. popol.	731.0	33.5	sr. svzh.	"	
30	9. zvečer	731.0	10.0	sl. sever	del. jasno	2.0
	7. zjutraj	734.3	7.6	sl. svzh.	sk. jasno	
1	2. popol.	725.0	16.7	sr. svzh.	poloblačno	

Srednja temperatura sobote 12.7°, normale: 11.8°.
Srednja temperatura nedelje 9.4°, normale: 11.3°.
V nedeljo zvečer nevihta, pozneje bliskanje.

Zahvala. 436 1-1

Povodom smrti našega iskreno ljubljenega, nepozabnega sina, ozir. brata, blagorodnega gospoda

dr. Ivana Mader-ja
praktičnega zdravnika

prejeli smo toliko dokazov ljubezni in spoštovanja za dragega pokojnika, da nam ni mogoče vsem, ki so nam izkazali svoje sočutje, posamezno se zahvaliti. Prisiljeni smo torej tem potom vsem prijateljem in znancem, kakor tudi darovalcem krasnih vencev, posebno še častitim kolegam pokojnikovim izreči svojo najtoplejšo, najglobljejo zahvalo.

V Ljubljani, dne 30. aprila 1899.

Žalujoči ostali.

Stanovanje

s 4 sobami itd. itd. se odda 1. avgusta 1899
v hiši št. 11 Kolodvorske ulice. 428 3-1

Gobe, venecijanske in španske. Najcenejše ima v za-
logi trdka **BRATA EBERL** v Ljubljani,
Franciskanske ulice.
Vnanja naročila proti povzetju. 228 22 11-2

Stanovanje

s 5 sobami, predstobo in drugimi pritliklinami
oddá se takoj na Sv. Petra nasipu št. 47.
Več se izve v pritličju imenovane hiše. 429 3-1

Služba organista in cerkvenika

se takoj oddá v Javoru.

Prosilci oženjeni naj se oglašé pri cerkvenem
predstojništvu v Javoru, zadnja pošta Spodnja
Hrušica pri Ljubljani. 430 4-1

SLOVENC!
pristopajte k
„Naši straži“!

Lepo posestvo

v Št. Vidu na Dolenjskem

je na prodaj pod ugodnimi pogoji. Hiša z go-
spodarskim poslopjem sredi vasi je pripravna za
gostilno, mesarijo in trgovino. V hiši je tudi le-
denica. K posestvu spadajo tudi njive, travniki,
gozd itd. 434 2-1

Pojasnila daje uredništvo »Slovenca«.

Na prodaj imam

čisto novo na pol krito kočijo,

katere podvozi se mažejo le na pol leta, več drugih deloma
rabljenih vóz in razno poljsko orodje.

414 3-2 Janez Snoj, kovaški mojster v Kamniku.

Učenec,

14 do 15 let star, s primerno izobrazbo, vsprejme
se v trgovino mešanega blaga.

Ponudbe vsprejme **Ivan Raiboršek**, Smartno-
pri Litiji. 417 4-2

Razglas.

431 1-1

Prvi veliki letni semenj v Rovtah nad Logatcem,

ki se je imel vršiti letos na tihi ponedeljek, pa je izostal radi sneženega
vremena, vršil se bo

v soboto dné 6. maja t. l.

Županstvo občine Rovte nad Logatcem,
dné 29. aprila 1899.

Župan:

Janez Kavčič s. r.

Št. 3318.

Razpis.

375 3-3

V Metliki je izpraznjena

služba prov. deželnega živinozdravnika.

S to službo združeni so dohodki letnih 700 gld. — in sicer pri-
pade od tega 400 gld. na deželni zaklad, po 150 gld. pa na sodni okraj
metliški in na občino Metliko.

Živinozdravnik je dolžan brezplačno ogledovati meso v mestu Metlika,
istotako tudi živino, ki se prižene tjekaj ob letnih semnjih ter tedenskih
tržnih dnevih.

Prosilci za to službo pošljejo naj svoje prošnje z dokazili o starosti,
znanju slovenskega in nemškega jezika in o živinozdravniški vsposob-
ljenosti

do dné 15. maja 1899

podpisanemu deželnemu odboru.

Deželni odbor kranjski.

V Ljubljani, dné 13. aprila 1899.

Uradne
in trgovske
KOVERTE
s firmo priporoča
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

Razpisana je služba organista in cerkvenika

v Dolu (Lustthal)

do 15. junija t. l. 420 3-2

Oglasiti se je za službo pri predstojništvu
farne cerkve v Dolu.

Razglas.

Na podlagi člana 47 društvenih pravil vršil se bo

IX. redni občni zbor

zavarovalnega društva

„**Unio catholica**“

dné 10. maja t. l. ob 10. uri dopoldne

v društvenih prostorih na Dunaju, I., Bäckerstrasse 14.

Dnevni red:

1. Računsko poročilo.
2. Poročilo preglednikov.
3. Predložitev prometnega računa in bilance.
4. Predlog gledé porabe čistega dobička.
5. Nova volitev izstopivših ravnateljskih svetnikov.
6. Volitev preglednikov.
7. Predlogi gledé spremene društvenih pravil.

435 1-1

Ravnateljski svet.

**Kupuje in prodaja vse zdolej zaznamovane
efekte in druge vrednostne listine
po dnevnem kurzu.**

BANKA Makso Veršec
v LJUBLJANI.

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev.
Giro-konto (hranilne vloge v tek. računu), obresti od dné
do dné po 4 1/2 %.
Poštno-hranilnišne položnice na razpolago.

Dunajska borza.

Dné 1. maja.	
Skupni državni dolg v notah	100 gld. 80 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100 » 35 »
Avstrijska zlata renta 4%	119 » 70 »
Avstrijska kronska renta 4%	100 » 45 »
Ogerska zlata renta 4%	119 » 80 »
Ogerska kronska renta 4%	97 » 20 »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	920 » — »
Kreditne delnice, 160 gld.	856 » 50 »
London vista	120 » 42 1/2 »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 » 92 1/2 »
20 mark	11 » 78 »
20 frankov (napoleonor)	9 » 56 »
Italijanski bankovci	44 » 40 »
C. kr. cekini	5 » 68 »

Dné 29. aprila.	
4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	171 gld. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	157 » 25 »
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	195 » 50 »
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	98 » 80 »
Tisine srečke 4%, 100 gld.	138 » 50 »
Dunavske vravnjavne srečke 5%	129 » — »
Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878	108 » 75 »
Posojilo goriškega mesta	112 » — »
4% kranjsko deželno posojilo	98 » 25 »
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	97 » 80 »
Prijoritete obveznice državne železnice	216 » 50 »
» južne železnice 3%	— » — »
» južne železnice 5%	124 » 40 »
» dolenskih železnic 4%	99 » 50 »

Kreditne srečke, 100 gld.	199 gld. 25 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	165 » — »
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	20 » 20 »
Rudolfove srečke, 10 gld.	28 » — »
Salmove srečke, 40 gld.	85 » 50 »
St. Genois srečke, 40 gld.	84 » 75 »
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 » — »
Ljubljanske srečke	24 » — »
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	152 » — »
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3380 » — »
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	455 » — »
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	57 » 25 »
Splošna avstrijska stavbinska družba	104 » 50 »
Montanska družba avstr. plan.	244 » 55 »
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	188 » — »
Papirnih rubljev 100	127 » 25 »

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zgube pri frebanjih, pri izžrebanju
najmanjšega dobitka. — Promese za vsako frebanje.
Kulantina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih,
potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti
in naloženih glavnih.